

Titel: Fuglene over sundet

Tema: Flugt - raceideologi - jødeforfølgelse - besættelsestiden
Fag: Historie
Målgruppe: 7. kl - 9. kl.

Spillefilm: 95. min, produktionsår 2016, SF Studios

Vejledningen sætter fokus på nogle af de dilemmaer, som filmen rejser. Der lægges op til, at eleverne arbejder med kompetenceområdet Historiebrug i arbejdet med fortællingens mange nuancer.

Faglig relevans/kompetenceområder

Historie: Der arbejdes primært med kompetenceområderne *Historiebrug* og *Kildearbejde*.

Kapitelmarkeringerne er tænkt som "stop, reflekter og diskuter" undervejs. Brug gerne fremgangsmåden, tænk - par del, hvor eleverne først selvstændigt overvejer dilemmaet/spørgsmålet, deler tankerne med sidemakkeren og derefter deler refleksionerne i plenum. På denne måde bliver eleverne løbende præsenteret for de mange dilemmaer, som filmen præsenterer, og forholder sig aktivt til dem. Husk at italesætte perspektivskifte - vi skal forstå de valg, der bliver truffet ud fra den tid, de bliver taget i.

Ideer til undervisningen**1. Hvad ved vi allerede?**

Start med i plenum på klassen at undersøge, hvad eleverne allerede ved om Jødernes flugt i 1943.

2. Film som kilde?

Film indleder med oplysningen om, at fortællingen er "Inspireret af virkelige hændelser". Hvad betyder det, og hvordan er det relevant i forhold til filmen som kilde?

Film er et stærkt medie, og kan bruges som kilde til perspektivskifter til fortiden, men er også et udtryk for den tid, filmen er produceret i. Det skal man have for øje, når man inddrager film i historieundervisningen. Læs evt. mere om tilgangene i denne artikel af Jens Aage Poulsen: [Kan spillefilm bruges som kilder i historie?](#)

I gruppe kan eleverne evt. snakke om, hvordan man kan undersøge filmens kildegrundlag efterfølgende.

3. Filmen

Filmen ses fælles på klassen. Undervejs kan der stoppes ved de enkelte kapitelmarkeringer, hvor der er inspiration til spørgsmål, som eleverne kan diskutere og tage stilling til.

Eleverne kan undervejs notere ned, hvad der undrer dem, og hvad de evt. vil undersøge nærmere efterfølgende. Det kan være spørgsmål som fx:

- Hvordan gik det de danske jøder, der blev fanget på kirkeloftet, eller andre der ikke nåede væk i tide?
- Hvor mange danskere blev SS soldater, og hvorfor?
- Præsten Kjeldgaard henviser i sin prædiken til "Biskoppernes hyrdebrev", som præsterne blev opfordret til at læse op ved gudstjenesterne den 3. oktober 1943. Hvad handlede hyrdebrevet om, og hvordan forholdt præsterne sig generelt til jødeaktionen i Danmark?
- Hvor mange danske børn blev efterladt i Danmark hos fremmede familier, og hvad skete der efter krigens afslutning med dem?
- Danmark er verdensberømt for jødeaktionen i 1943. Hvorfor, og er det rimeligt?
- Hvordan kunne Sverige undgå den nazistiske aggression og forblive "neutrale"?

4. Historiebrug

Mere end 95% af de danske jøder nåede at flygte i 1943. Sammenlignet med resten af Europa er det en unik fortælling, men også en fortælling, der ikke altid har alle nuancerne med. De senere år, og således også i filmen, har betydningen af betaling for overfarterne været fremhævet oftere, og tilsvarende betydningen af, at de fleste jøder boede i hovedstadsområdet og derfor geografisk var relativt tæt på Sverige. For at fremhæve de mange forskellige fortællinger, kan eleverne i grupper fx. lave et dagbogsnotat eller et brev fra forskellige samfundsgrupper, som vi bliver præsenteret for i filmen. Fx:

- Familien Levi
- Politibetjenten
- Præsten
- Skipper Kaj
- Den danske SS soldat
- Miriam
- Lægen
- N. B. (Niels Børge Lund Ferdinandsen)

De forskellige fortællinger vil tydeliggøre, hvordan vi kan fortælle og bruge historierne om jødernes flugt forskelligt, alt efter hvilket perspektiv, vi tager. Er der fortællinger, der ikke umiddelbart var kendte blandt eleverne i forvejen?

Filmen fik premiere under de store flygtningestrømme i Europa, og blev brugt i flygtningedebatten i Danmark generelt. Det kan være en ekstraopgave til elever, at dykke ned i, hvordan både filmen og fortællingerne om jødernes flugt i 1943 generelt blev brugt i debatterne.

5. Skab selv fortællinger

Eleverne kan afrunde forløbet med selv at skabe fortællinger om jødernes flugt i 1943. De kan selv vælge formen, de vil fortælle i - billedfortælling, nyhedsindslag, essay, brev eller andet, men det er vigtigt, at eleverne viser, hvilke kilder, de inddrager og begrundet deres valg. Under supplerende materialer findes links til kilder, som

eleverne kan bruge.

Supplerende materialer

På mitcfu.dk:

<http://mitcfu.dk/TV0000009738>

<http://mitcfu.dk/TV0000101362>

<http://mitcfu.dk/TV0000026492> OBS - kan være voldsomt at se.

Andre kilder:

Folkedrab.dk

Aldrigmere.dk

[Kvindes beretning om flugten i 43.](#) Fra Rigsarkivet.

[70 år siden: Jøderne reddede også sig selv](#) Artikel fra videnskab.dk

[De danske jøder i Theresienstadt](#)

[De danske jøder jages](#) (filmklip)